

QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

WWW.FARABI.UNIVERSITY

№11 (2014) 10 НАУРЫЗ 2026 ЖЫЛ

Түркі академиясымен ортақ ғылыми жобалар іске асады

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Халықаралық түркі академиясының президенті Шаһин Мұстафаевпен кездесті.

Келіссөздер барысында тараптар екіжақты іс-қимылды кеңейту, ортақ ғылыми жобаларды жүзеге асыру және халықаралық деңгейдегі шараларды бірлесіп ұйымдастыру мәселелерін жан-жақты талқылады.

Кездесу нәтижесінде ҚазҰУ мен Түркі академиясының бірлескен іс-қимыл жоспары айқындалды. Атап айтқанда мамыр айында университет базасында өтетін түркологияға арналған халықаралық ғылыми конференцияның дайындық барысы нақтыланды. Аталған форум түркі халықтарының тілі, әдебиеті, та-

рихы мен мәдениетін кеңінен зерттеуге бағытталып, жас ғалымдардың ізденістеріне серпін бермек. Ауқымды шараға алыс-жақын шетелдердің белгілі түркологтері мен тарихшылары қатысады деп күтілуде.

Жүздесу соңында ректор Жансейіт Түймебаев алдағы халықаралық конференцияның стратегиялық маңыздылығын атап өтіп, университеттің іс-шараны жоғары деңгейде өткізуге толық қолдау көрсететінін жеткізді.

**Нұрсұлтан
ЖЕКСЕНБАЕВ**

Әйел-ғалымдар – зиялылықтың эталоны

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде 8 Наурыз – Халықаралық әйелдер күніне орай, «Әйелдер, бейбітшілік және қауіпсіздік: гендерлік саясаттың заманауи басымдықтары» атты мерекелік шара өтті.

Салтанатты жиынға оқу ордасының ғалымдары, оқытушы-профессорлар құрамы, сондай-ақ Корея, Қытай, Мысыр және Жапониядан келіп, университетте дәріс беріп жүрген шетелдік оқытушылар қатысты.

Бүгінде қара шаңырақ ұжымының 70 пайызын әйелдер қауымы құрайды. Ғылым жолында жүрген 966 әйел университетте табысты еңбек етіп келеді. Оқу ордасындағы 647 ғылым докторының 472-сі – әйелдер. Сонымен қатар 697 ғылым кандидатының 412-сі және 588 PhD доктордың 444-і – нәзік жандар.

Студенттердің де 40 пайызға жуығын қыздар құрайды.

Салтанатты кешті ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев құттықтау сөзбен ашып, әйелдердің қоғам мен ғылымдағы орнына ерекше тоқталды. «Қазіргі әйелдер қауымы, оның ішінде ҚазҰУ әйел-аналары тек шаңырақтың берекесі ғана емес, ол – білікті маман, табысты ғалым және шешім қабылдайтын саяси тұлға.

Халықаралық аренада Біріккен Ұлттар Ұйымы – әйелдер құқықтарын қорғаудың басты жаһандық қозғаушы күші. Тұрақты даму мақсаттарының бесінші бағыты толықтай гендерлік теңдікті қамтамасыз етуге арналуы да символдық мәнге ие. Біздің қара шаңырақ үшін әйел-ғалымдар – ғылымның шыңы, білімнің шырағы және зиялылықтың эталоны», – деді ректор.

Мерекелік шара аясында университет дамуы мен ғылым саласына сіңірген елеулі еңбегі үшін бір топ әйел-оқытушылар мен ғалымдар ҚазҰУ-дың «Әл-Фараби» алтын медалі және «Ерен еңбегі үшін» медалімен, алғыс хаттармен марапатталды.

Жиын университет азаматтары дайындаған концерттік бағдарламамен жалғасты. Кеш соңында барлық қатысушыларға университет басшылығы атынан мерекелік гүл шоқтары табыс етілді.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

2-бет
Көрнекті дипломат көшбасшылық дәріс оқыды

3-бет
Міндетіміз – жастарды ізденіс пен жауапкершілікке үйрету

4-бет
Студент-спортшылар: білім, мінез және жеңіске ұмтылыс

Көрнекті дипломат көшбасшылық дәріс оқыды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде мемлекет және қоғам қайраткері, белгілі дипломат, төтенше және өкілетті елші Константин Жигаловпен кездесу өтті. ҚазҰУ-дың тарих факультетінің 1981 жылғы түлегі оқытушы-профессорлар құрамы мен студенттер алдында көшбасшылық дәріс оқыды.

Шараны Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев ашты. Университет басшысы қонақты қарсы ала отырып, жаңа буын көшбасшыларын қалыптастыруда мұндай кездесулердің маңыздылығын атап өтті. Ректор Константин Жигаловқа салтанатты түрде «Әл-Фараби» алтын медалін және оның архивтегі студенттік құжаттарының көшірмелерін табыс етті.

«Еліміздің стратегиялық қайта құруларының бастауында әрдайым өз ісіне берілген азаматтар тұрды. Осындай көрнекті тұлғалардың бірі – Константин Васильевич Жигалов. Оның еңбек жолында сыртқы істер министрінің орынбасары, Президент көмекшісі лауазымдарындағы орасан зор тәжірибе бар. Константин Васильевич Қазақстан Республикасының Ұлыбритания, Польша, Бельгия, Люксембург, Нидерланды және басқа да елдердегі төтенше және өкілетті елшісі қызметтерін атқарды. Сонымен қатар құрметті қонағымыз Қазақстан Республикасының Еуропалық одақ пен НАТО жанындағы өкілдігін басқарды. Мемлекеттік және дипломатиялық қызметке қосқан үлесі үшін ол II дәрежелі «Достық» орденімен және бірқатар елдердің мемлекеттік

наградларымен марапатталған», – деп атап өтті Жансейіт Қансейітұлы.

Константин Жигалов жылы қабылдау үшін алғыс айтып, ҚазҰУ басшысымен оны достық қарым-қатынас, студенттік жастық шақ және халықаралық құрылыс отрядындағы жұмыс байланыстыратынын айтты. Дәріскер өзінің төрт онжылдықтан астам уақытты қамтитын кәсіби жолы туралы қызықты әңгімелеп берді. Ол 1992 жылғы қаңтардағы Давос экономикалық форумы, тәуелсіз Қазақстан Президентінің БҰҰ-дағы алғашқы сөздері, түрлі елдерде, соның ішінде Ұлыбританияда елшіліктердің ашылуы сияқты маңызды халықаралық оқиғаларға қатысудағы бірегей тәжірибесімен бөлісті.

«Мен үшін қара шаңырағыма оралып, болашақ мамандармен білімді бөлісу – үлкен мәртебе. Дипломатия – тіпті ең күрделі тарихи кезеңдерде де келісімге келу және көпір салу өнері», – деді Константин Васильевич.

Кездесу соңында дәріскер мен аудитория арасында «сұрақ-жауап» форматында мазмұнды сұхбат өтті, оған халықаралық қатынастар факультетінің студенттері мен оқытушылары белсенді қатысты.

Әйгерім ӘУЕЗХАНҚЫЗЫ

Түркі мәдениеті мен мұрасын сақтау жайы талқыланды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Халықаралық түркі мәдениеті мен мұрасы қорының президенті Ақтоты Райымқұловамен кездесті.

Ақтоты Райымқұлова қордың түркі мәдениеті мен мұрасын сақтау және дамытуға бағытталған жобалары туралы айтты. Қазіргі таңда қор жасанды интеллект технологияларын енгізу арқылы мәдени құндылықтарды зерттеу және насихаттау бағытында ауқымды жұмыс атқаруда. Сондай-ақ Ақтоты Рахметоллақызы ұйымның 2026 жылға арналған стратегиялық жоспарын таныстырып, университет ғалымдарымен бірлескен мәдени жобаларды іске асыруды ұсынды. Кездесуде ректор Жансейіт

Түймебаев университеттің халықаралық мәдени байланыстарды нығайтуға, ғылыми зерттеулер мен мәдени жобаларды қолдауға үлкен мән беретініне тоқталды.

Түймебаев университеттің халықаралық мәдени байланыстарды нығайтуға, ғылыми зерттеулер мен мәдени жобаларды қолдауға үлкен мән беретініне тоқталды.

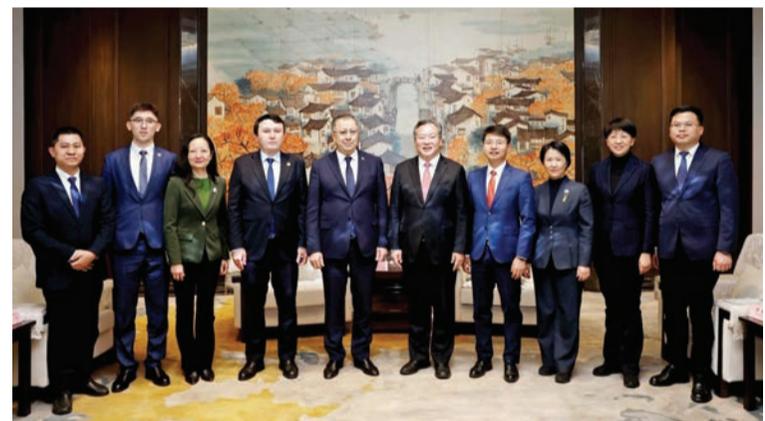
Келіссөз соңында екі тарап ҚазҰУ базасында бірлескен халықаралық конференция, симпозиум, дөңгелек үстел отырысын өткізуге уағдаласты.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Сучжоу қалалық партия комитетінің хатшысы Фань Бомен келіссөз жүргізді. Жүздесуге қала вице-мэрі Цзи Цзин мен Сучжоу университетінің ректоры Чжан Цяо қатысты.

Кездесу барысында Фань Бо Сучжоу қаласының Қытайдың шығысындағы маңызына тоқталып өтті. Қалалық партия комитеті хатшысының айтуынша, бүгінде қала басшылығы ғылыми-техникалық инновацияларды дамытуға, жоғары технологиялық өндірістерді қолдауға және заманауи индустриялық экожүйе қалыптастыруға басымдық беріп отыр. Әсіресе «Жасанды интеллект+» форматына негізделген қаланы қалыптастыру бағытында белсенді жұмыс жүргізілуде.

Өз кезегінде Жансейіт Түймебаев Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Қазақстан мен Орталық Азиядағы көшбасшылық ролін атап өтті. Университеттің

Қытай университетімен тәжірибе алмасады

компьютерлік ғылымдар, жасанды интеллект, робототехника және цифрлық технологиялар саласында білікті мамандар даярлаудағы әлеуетіне, сондай-ақ іргелі әрі қолданбалы зерттеулердегі табыстарына тоқталды. Ректор ҚазҰУ соңғы жылдары Сучжоу университетімен және ірі салалық кәсіпорындармен бірлесіп білім, ғылым және өндіріс клас-

терін дамыту бағыттарында нәтижелі ынтымақтастық орнатқанын жеткізді.

Келіссөз нәтижесінде тараптар академиялық ұтқырлық бағдарламаларын кеңейтуге, оқытушылар мен студенттер алмасуды жандандыруға уағдаласты.

Нұрсұлтан
ЖЕКСЕНБАЕВ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев «Сапон» компаниясының Қазақстандағы өкілдерімен жүздесті. Кездесуге компания тарапынан Қазақстандағы өкілдігінің басшысы Леонид Линдин және Оңтүстік Қазақстан және Қырғызстан бойынша менеджер Виктор Сломинский қатысты.

Тараптар жасанды интеллект, жаңа технологиялар және заманауи медиа шешімдері бағытында ортақ жобаларды іске асыру мәселелерін талқылады.

ЖИ саласындағы ынтымақтастық

Жүздесу барысында университет ректоры Жансейіт Түймебаев қонақтарға оқу ордасының инфрақұрылымы мен ғылыми әлеуетін таныстырып, өзара тиімді бірнеше стратегиялық ұсыныс білдірді. Атап айтқанда университет базасында «Сапон» компаниясының арнайы бөлімшесін ашу және студенттер мен мамандардың тәжірибе алмасуына бағытталған бірлескен білім беру бағдарламаларын әзірлеу бастамасы көтерілді.

Ректор сондай-ақ ҚазҰУ-дағы заманауи техникамен жаб-

дықталған телестудия жұмысына және журналистика факультетіндегі кадр даярлау мәселесіне тоқталды.

Өз кезегінде Леонид Линдин ҚазҰУ ұсыныстарын толық қолдайтынын жеткізді. Өкілдік басшысы университетпен әріптестік орнату жоғары сапалы технологиялық шешімдерді білім беру процесіне енгізуге және екіжақты байланысты нығайтуға үлкен мүмкіндік екенін атап өтті.

Нұрсұлтан
БАЗАРБАЙҰЛЫ

Міндетіміз – жастарды ізденіс пен жауапкершілікке үйрету

«ЖОО үздік оқытушысы – 2025» республикалық байқауына 89 жоғары оқу орнынан 502 оқытушы қатысты. Олардың ішінен 37 ЖОО-дан 150 оқытушы жеңімпаз атанды. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ұстаздары да бұл додада әдеттегідей топ жарды.

ЖОО оқытушысы – тек білімнің көзі емес. Ол болашақ мамандардың кәсіби әрі адами қалыптасуына ықпал ететін көшбасшы болуы керек. Қазіргі заманда ғылым мен білімдегі жаңа үрдістер өте жылдам өзгеруде, сондықтан оқытушы үнемі ізденісте болып, жаңашылдыққа ашық болуы тиіс.

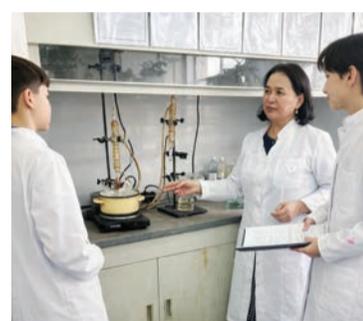
Өткен жылы Қытай Халық Республикасына біліктілікті арттыру мақсатында барып қайттым. Сол сапар барысында білім беру жүйесіндегі цифрландыру деңгейін, жасанды интеллектіні оқу процесіне тиімді енгізу тәжірибесін көріп, көп нәрсе үйрендім. Бұл маған қазіргі таңда жоғары білім беру жүйесінде жасанды интеллектіні қолдану мен цифрлық технологияларды меңгеру аса маңызды екеніне тағы бір мәрте көз жеткізді. Сонымен қатар ЖОО оқытушысы міндетті түрде ғылыми белсенді болуы қажет деп санаймын. Яғни тек дәріс оқып қана қоймай, ғылыми зерттеу жүргізіп, мақалалар жариялап, ғылым мен өндіріс арасындағы байланысты нығайта алатын зерттеуші болуы керек. Ғылымсыз сапалы жоғары білім болмайды.

Үздік оқытушыға педагогикалық шеберлік те аса маңызды. Күрделі ақпаратты студентке түсінікті тілмен жеткізу, олардың қызығушылығын ояту – үлкен өнер. Әділдік пен талапшылдық та оқытушының басты қасиеттерінің бірі. Бағалауда ашықтық танытып, академиялық адалдықты сақтау – білім сапасының кепілі.

Мен үшін ұстаз болу – тек білім беру емес, тәрбиелеу. Студенттердің азаматтық ұстанымын, жауапкершілігін, адамгершілік құндылықтарын қалыптастыру – оқытушының маңызды миссиясы. Сонымен қатар әр студенттің ерекшелігін түсініп, қолдау көрсете білу, инклюзивті әрі қолайлы орта қалыптастыру – қазіргі білім беру жүйесінің басты талаптарының бірі.

Ең бастысы – оқытушы үнемі дамуға ұмтылуы керек. Жаңа технологияларды меңгеріп, заманауи әдістерді қолдана отырып, өзін кәсіби және тұлғалық тұрғыдан жетілдіру бүгінгі заман ұстазының негізгі қағидаты деп есептеймін.

Жалпы, дәріс оқитын пәнім бойынша мен оқу бағдарламасы қазіргі білім стандарттарына сай және кәсіби маман даярлауға жеткілікті деп есептеймін. Бағдарламада теория мен практика бір-бірімен үйлесімді түрде беріледі. Мысалы,

мен оқытатын «Фармөндірісі технологиялары» бағдарламасы аясында «Медико-биологиялық мақсаттағы полимерлер химиясы» пәні бойынша жаппай ашық онлайн курс жасалып, оқу бағдарламасына енгізілді. Оны тек ҚазҰУ студенттері ғана емес, еліміздің басқа университеттерінің студенттері мен шетел азаматтары да оқи алды.

Дегенмен ғылым мен технология тез дамып келе жатқан заманда оқу бағдарламасын үнемі жаңартып отыру қажет. Менің ойымша, оны жетілдірудің басты жолдарының бірі – цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект элементтерін оқу процесіне енгізу. Екіншіден, өндіріс пен ғылым арасындағы байланысты күшейтіп, практикалық сабақтарды нақты өндірістік міндеттермен ұштастыру маңызды.

Мысалы, осы оқу жылы студенттер дәрістер мен лабораториялық жұмыстарды «Дорлап тиімді» және басқа өндіріс орындарында өткізді. Сонымен қатар студенттердің зерттеушілік қабілеттерін дамыту үшін жобалық оқыту әдістерін көбірек қолдану тиімді. Академиялық мобильділікті және халықаралық тәжірибені ескере отырып, пән мазмұнын өлемдік үрдістерге сәйкестендіру де өзекті.

Жалпы, білім беру бағдарламасы – бұл өзгермейтін құжат емес. Оны үнемі дамытып, заман талабына сай жетілдіріп отыру тиіс. Тек осы жағдайда біз бәсекеге қабілетті, кәсіби мамандарды даярлай аламыз.

Тағы бір айтарым, білікті маман даярлау тек университеттің міндеті емес, бұл – қоғам, мемлекет және өндіріс арасындағы ортақ жауапкершілік. Менің ойымша, қоғамдағы басты кемшін тұстардың бірі – теория мен практиканың арасындағы алшақтық. Кейде білім беру мазмұны еңбек нарығының нақты сұранысымен толық сәйкес келе бермейді. Өндіріс орындары мен жоғары оқу орындары арасындағы байланыс әлі де жүйелі түрде

күшейтуді қажет етеді. Студенттер оқу барысында нақты өндірістік жобаларға көбірек тартылуы тиіс.

Екінші мәселе – жастардың кәсіби бағдарлануы. Кей жағдайда мамандық таңдау саналы шешімнен гөрі кездейсоқ немесе сыртқы факторларға байланысты болып жатады. Бұл болашақта мотивацияның төмендеуіне әсер етеді. Сондықтан мектептен бастап кәсіби бағыт-бағдар беру жұмысы күшейтілуі керек.

Сонымен қатар қазіргі қоғамда жылдам нәтиже күту тенденциясы бар. Ал шынайы кәсіби шеберлік уақытты, табандылықты және үздіксіз еңбекті талап етеді. Біз жастарға төзімділік, жауапкершілік және еңбекқорлық құндылықтарын көбірек насихаттауымыз қажет.

Тағы бір маңызды тұс – цифрлық сауаттылық пен тілдік құзыреттілік. Қазіргі маман халықаралық ақпарат кеңістігінде еркін жұмыс істей алуы керек.

Қорыта айтқанда, білікті маман даярлау үшін білім сапасы, өндіріс байланысы, құндылықтық тәрбие және заманауи құзыреттер қатар дамуы тиіс деп ойлаймын.

Жалпы алғанда, қазіргі жастардың білімге деген мүмкіндігі өте жоғары. Ақпаратқа қолжетімділік кеңейді, цифрлық ресурстар, онлайн курстар, халықаралық бағдарламалар бар. Бұл үлкен артықшылық. Көптеген студенттер белсенді, ізденімпаз, жаңа технологияларды тез меңгереді. Дегенмен білім деңгейі әртүрлі. Кей жағдайда теориялық білім болғанымен, оны практикада қолдану дағдылары жеткіліксіз болып жатады. Сондай-ақ жүйелі ойлау, терең талдау жасау, ғылыми мәтінмен жұмыс істеу мәдениетін дамыту қажет.

Менің ойымша, мәселе – тек жастардың білімінде емес, олардың мотивациясында және мақсат айқындығында. Егер студент өз бағытын нақты түсініп, болашақ мақсатын айқындаса, оның білім деңгейі де жоғары болады. Сондықтан біздің міндетіміз – тек білім беру емес, жастарды ойлануға, ізденуге, жауапкершілік алуға үйрету. Сонда ғана олардың әлеуеті толық ашылады деп сенемін.

Перизат ҮРКІМБАЕВА,
профессор міндетін атқарушы, химия және химиялық технология факультеті

Сөз зергеріне арналған сырлы кеш

Журналистика факультетінде қазақ публицистикасының көрнекті өкілі, баспагер әрі қаламгер Мағира Қожахметованың 80 жылдық мерейтойына арналған «Әлемді өсем еткен арулар» атты әдеби-сазды мерекелік кеш өтті. Сөз зергеріне арналған сырлы кеш қазақ баспасөзінің дамуына сүбелі үлес қосқан қаламгердің шығармашылық жолын танытуға, оның журналистика мен баспагерлік саласындағы тәжірибесін жас буынға насихаттауға арналды.

Журналистика факультетінің деканы, белгілі медиа маманы Қанат Әуесбайұлы кештің модераторы болды. Жиынды ашқан декан мерейтой иесінің ұлттық журналистикадағы орнына тоқталып, оның шығармашылығы мен қоғамдық қызметі бірнеше буын журналистер үшін үлгі екенін атап өтті.

Іс-шара екі бөлімнен тұрды. Алғашқы бөлімі «Редактор мінбері» деп аталып, Марат Барманқұлов атындағы телестудияда кәсіби сұхбат форматында өрбіді. Шамамен 30 минутқа созылған бұл бөлімде Қанат Әуесбайұлы мерейтой иесімен еркін әңгіме өрбітіп, оның шығармашылық және редакторлық қызметінің маңызды кезеңдерін қамтыды. Сұхбат барысында Мағира Қожахметова республикалық басылымдардағы алғашқы еңбек жолы, журналистикадағы алғашқы тәжірибелері мен кәсіби қалыптасу кезеңі туралы естеліктерімен бөлісті.

Сонымен қатар ұзақ жылдар бойы бас редакторы болған «Ақ желкен» журналындағы тәжірибесіне тоқталып, балалар мен жасөспірімдерге арналған басылымның тәрбиелік-танымдық маңызы жайында ой қозғады. Қаламгер балалар баспасөзінің өзіндік ерекшеліктерін, сондай-ақ әйелдер аудиториясына арналған журналдардың мазмұндық бағыты мен жауапкершілігі туралы тың ойларын айтты. Баспагерлік қызметтің қиындықтары мен шығармашылық еркіндік мәселелері де сұхбаттың маңызды тақырыптарының бірі болды.

Сұхбат барысында студенттер өздерін толғандырған сауалдарын қойды. Олар «Жақсы журналист қандай болуы керек?» және «Қазіргі медианың басты мәселесі неде?» деген сұрақтар төңірегінде ой қозғап, тәжірибелі маманның пікірін тыңдады. Өз кезегінде Мағира Қожахметова болашақ журналистерге кәсіби адалдық, ізденіс пен жауапкершілік туралы кеңесін айтып, жас мамандарға үнемі оқып-үйреніп, қоғам мүддесіне қызмет ететін журналист болуға шақырды. Кештің екінші бөлімі «Қа-

ламгер әлемі» атты әдеби-танымдық бөліммен жалғасты. Бұл бөлімде Баспасөз және электронды БАҚ кафедрасының профессоры Жидегүл Әбдіжәділқызы мерейтой иесіне құттықтау сөз айтып, оның шығармашылығы қазақ әдебиеті мен журналистикасының тоғысында қалыптасқан ерекше құбылыс екенін атап өтті.

Профессордың жетекшілігімен 201-топ студенттері қаламгер шығармалары негізінде әдеби-мәтіндік композиция дайындады. Шара барысында студенттер жазушы прозасының көркемдік қуатын мәнгерлеп оқу арқылы көрерменге әсерлі жеткізді. Атап айтқанда Әнел Бағысбек «Жападан-жалғыз» шығармасынан үзінді оқыса, Тоғжан Әбутәліп «Мәншүк – ғұмыр» туындысын мәнгерлеп орындады. Ал Ерхан Аппаз «Жантәсілім» шығармасынан үзінді ұсынып, кейіпкердің ішкі толғанысын әсерлі жеткізе білді.

Сондай-ақ Айзат Ахметқали «Ақбай» шығармасын көркемдік нақышымен оқып, Ерғали Байдулла «Иманжүсіп» туындысындағы тарихи тұлғаның бейнесін айшықтай түсті. Ал Тельман Абдуллаев «Адам – құпия» шығармасынан үзінді оқып, автор көтерген философиялық ойларды терең сезіммен жеткізді. Студенттердің мәнгерлеп оқыған әдеби композициясын Мағира Қожахметова ерекше ықыласпен ұйыптыңдады. Шығармаларын бұрын көбіне іштей оқытынын айтқан қаламгер жастардың орындауына риза болып, өз мәтіндерін дауыстап оқуға да болатынын осы кеште жаңаша сезінгенін жеткізді.

Кеш соңында Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаевтың атынан қазақтың дәстүрлі құрметі ретінде иығына шапан жабылып, ақ орамал мен ықылас гүлдері табысталды.

Нұрлыайым ТҰРСЫНБАЙҚЫЗЫ,
журналистика факультеті деканының әлеуметтік-тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары

Студент-спортшылар:

білім, мінез және жеңіске ұмтылыс

Қазіргі заманғы университет – бұл тек кәсіби білім беретін орта ғана емес, сондай-ақ жауапкершілікті өз мойнына ала алатын, биік мақсат қоя білетін және мақсаттарға жете алатын тұлғаны қалыптастыратын маңызды кеңістік. Өл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Экономика және бизнес жоғары мектебі өз студенттерімен ерекше мақтанады. Олар білім және ғылыми тұрғыда ғана емес, сонымен қатар спорт саласында да жоғары нәтижелер көрсетіп, университетті, қаланы және елімізді республикалық әрі халықаралық деңгейде лайықты түрде танытып жүр.

Бүгінде Экономика және бизнес жоғары мектебінде спортпен кәсіби түрде айналысатын 25-тен астам студент білім алуда. Олар бокс, дзюдо, күрес, джиу-джитсу, аралас жекпе-жек (MMA), семсерлесу, футбол, волейбол, шахмат, жүзу және садақ ату сияқты спорт түрлерінде өнер көрсетіп келеді. Спорт бағыттарының мұндай кең ауқымы студенттік спорттың жоғары әлеуетін айқын көрсетіп, болашақ экономистердің физикалық, зияткерлік және кәсіби тұрғыдан үйлесімді дамып келе жатқанын дәлелдейді.

Қазіргі таңда экономикалық білім үлкен академиялық жүктемемен ерекшеленеді және жүйелі, жоспарлы жұмысты талап етеді. Сабақтан қалу немесе оқу талаптарын орындамау елеулі академиялық салдарға әкелуі мүмкін. Осыны жақсы түсінетін студент-спортшылар оқу үдерісіне ерекше жауапкершілікпен қарайды.

Тығыз жаттығу кестесіне және жарыстарға жиі қатысатынына қарамастан, олар сабақтарын жібермеуге тырысып, оқу қызметін алдын ала жоспарлап, барлық бақылау түрлерін уақытында тапсырады, семинарлар мен топтық жобаларға белсенді қатысады. Сондай-ақ көптеген студенттер студенттік ұйымдардың жұмысына, қоғамдық және волонтерлік бастамаларға атсалысып, азаматтық ұстанымының кемелдігін және өзін-өзі ұйымдастыру деңгейінің жоғары екенін көрсетіп жүр.

Осы оқу жылында сту-

денттеріміздің қажырлы еңбегі мен табандылығының нәтижесінде қол жеткізілген бірқатар жарқын жетістіктерді ерекше атап өткіміз келеді.

Солардың бірі халықаралық деңгейдегі жеңістерде ерекшеленіп, университет қауымдастығы үшін назар аударарлық мақтаныш – «Маркетинг» білім беру бағдарламасының 1-курс студенті Ораз Әмирхановтың жетістігі. Ол IMMAF-2025 Азия чемпионатында аралас жекпе-жек (MMA) бойынша Азия чемпионы атанды. Чемпионат Ливанның Джунне қаласында өтіп, 20 елден келген 400-ден астам спортшының басын біріктірді. Жас спортшы 18-20 жас аралығындағы жасөспірімдер арасында 74,8 кг салмақ дәрежесінде алтын медаль жеңіп алып, ел құрамасының жетістігіне салмақты үлес қосты. Бұл нәтиже оның жоғары спорттық әлеуетін, тәртібін және мінез мықтылығын айқын көрсетті.

Факультет үшін маңызды жетістіктердің бірі – 1-курс студенті Ерлан Тілеухановтың Бангкок қаласында өткен Asian Youth Chess Championships 2025 халықаралық турниріндегі жеңісі. Азиядағы ең ірі жасөспірімдер шахмат жарыстарының біріне айналған бұл додаға 32 елден шамамен 700 қатысушы жиналды.

U18 жас санатында Ерлан Тілеуханов 1-орынға ие болып, аналитикалық ойлау қабілеті, стратегиялық жоспарлау дағдылары мен психологиялық тұрақтылығының жоғары дең-

гейін көрсетті. Бұл жеңіс Қазақстанның халықаралық шахмат аренасындағы беделін одан әрі нығайтты.

Командалық рух пен жеке шеберліктің жарқын үлгісі – «Маркетинг» мамандығының 3-курс студенті Наргиз Сайдуллаеваның жетістіктері. Ол ҚР ұлттық құрамасы сапында халықаралық деңгейдегі бірқатар беделді жарыстарда табысты өнер көрсетіп келеді. Атап айтқанда Наргиз Өзбекстанның Ташкент қаласында өткен семсерлесу бойынша Әлем кубогында командасымен бірге күміс медаль жеңіп алып, командалық есепте 2-орынға ие болды. Сонымен қатар Малайзияның Куала-Лумпур қаласында өткен Азия чемпионатында (U-23) семсерлесу спорт түрі бойынша II орын иеленуі оның жеке спорттық шеберлігін, табандылығын және жоғары дайындық деңгейін айқын көрсететін маңызды жетістік. Бұл нәтиже талпыныс пен еңбектің, ел намысын жоғары ұстаған рухтың жарқын көрінісі.

Біздің студенттеріміз республикалық деңгейде де жоғары нәтижелерге қол жеткізіп келеді. 2-курс студенті Әділбек Біржанов Жезқазған қаласында өткен Қ.Байшолақов атындағы жастар арасындағы дзюдодан республикалық турнирде 1-орын иеленді. Бұл жеңіс табандылықтың, үздіксіз дайындықтың және мақсатқа адалдықтың нәтижесі.

Сонымен қатар факультет студенттері жүзу және садақ ату спорт түрлерінде де табысты өнер көрсетіп жүр. Бұл бағыттарда төзімділік, шоғырлану, дәлдік және өзін-өзі бақылау сияқты қасиеттер болашақ экономист пен басқарушы үшін аса маңызды кәсіби дағдылармен тікелей үндеседі.

Бір атап өтерлігі, бұл жетістіктер тек осы оқу жылы аясында қол жеткізілген маңызды көрсеткіштердің бір бөлігі ғана. Негізінде, Экономика және бизнес жоғары мектебінің студент-спортшылары жыл сайын республикалық және халықаралық жарыстарда жүлделі оралады.

ҚазҰУ-дың экономика факультетінің түлегі әрі осы студенттердің оқытушысы ретінде мен өз студенттеріміздің жетістіктеріне ерекше қуанамын. Олардың жеңістері кәсіби мақтаныш қана емес, шынайы қуаныш.

Экономика және бизнес жоғары мектебі өз студенттерінің жетістігімен шынайы мақтанады. Студент-спортшылар академиялық табыстылық, спорттық шеберлік пен жеке жауапкершіліктің үйлесімді үлгісін көрсетіп, университеттің беделін арттыруға зор үлес қосуда.

Динара САДЫХАНОВА,
ЭЖБЖМ оқу-әдістемелік жұмыс жөніндегі декан орынбасары

Қазақ поэзиясының көкжиегінде айрықша орны бар сыршыл да шыншыл жырларымен ұлт рухын асқақтатқан Мұқағали Мақатаевтың туған күніне орай, ҚазҰУ-дың халықаралық қатынастар факультетінде мазмұны терең, тағылымы мол әдеби-мәдени іс-шара өтті.

Жүректе жаңғырған сыр

Аталған шараның мақсаты – поэзияны өмірінің өзегіне айналдырған ұлы ақынның рухына тағзым көрсету, оның мәңгілік мұрасын өскелең ұрпақтың жүрегіне сіңіру. Іс-шара барысында ақынның өмір жолы мен шығармашылық тағдыры кеңінен таныстырылып, оның адам жанының ең нәзік иірімдерін дәл суреттеген өлеңдері оқылды.

Кеш шымылдығы Мұқағали жырларынан өрілген поэтикалық композициямен ашылып, қатысушылар ақын поэзиясындағы отаншылдық, махаббат, адамгершілік пен өмір философиясы туралы ой бөлісті. Әсіресе жас оқырмандардың жүрегіне оқыған өлеңдері көрерменге ерекше әсер сыйлап, ақын жырының уақыт пен кеңістіктен тыс өмір сүретінін тағы бір дәлелдеді. Шынында, Мұқағали поэзиясы уақытпен өлшенбейді, ол ұрпақтан-ұрпаққа рухани мұра болып қала береді. Ақынның жыры бүгін де өзекті, себебі ол адам жанын мазалаған сұрақтарға жауап береді. Кеш барысында студенттермен бір шығармашылық толқында болып, жастарды ұлттық құндылықтарды қадірлеуге, білім мен еңбекті

өмірлік ұстаным етуге шақыру миссиясына факультет деканы Жұлдыз Сайрамбаева да белсенді қатысты.

Мамандықтары өнер жолымен ұштаспа да, ақық ақынның шығармаларын сүйіп тыңдар, жаны лирика деп соғатын Ұрымхан Жолтаев, Болат Аязбекұлы кешіміздің сәнін келтірді. Жылдар бойы қоғам игілігіне қызмет еткен азаматтардың ақын туындыларына деген шексіз ықыласы жас буынға үлгі болғаны сөзсіз. Одан бөлек, кешіміздің ардақты қонақтары ретінде өмір жолын шәкірт тәрбиелеуге арнаған ұстаз Серік Имашұлы, адам жанының терең иірімдерін шынайы жырмен өрнектей білетін біртуар ақындар Әбдрахман Белғожаев, Жұмаш Кенешбай (Көкбөрі) бой көрсетті. Кеш қонақтары студент жастарға өмірлік тәжірибеден туған тағылымды ойларымен бөлісіп, білім мен рухани ізденістің маңызын тереңнен тарқатып айтты.

Мұзбалақ ақынның рухына арналған әдеби кеш ұлттық тынысы, асыл құндылығы екенін осылай тағы бір мәрте аңғартты.

Гүлнар КӘРІПБАЕВА,
оқытушы

Шетелдіктерге арналған тәрбие сағаты

Ақпараттық технологиялар және жасанды интеллект факультетінде «Қазақ халқының қонақжайлығы мен дәстүрлі өмір салты» деген тақырыпта шетел студенттеріне арналған тәрбие сағаты өтті.

Оған бірнеше ұлттан құралған (Моңғолия, Қытай, Түрікменстан) «Ақпараттық жүйелер» білім беру бағдарламасының 1-курс білім алушылары (АЖ-25-1 және АЖ-25-2 топтары) қатысты. Тәрбие сағатының негізгі мақсаты қазақ халқының қонақжай дәстүрі, дастархан мәдениеті, үлкенге құрмет көрсету, ұлттық әдет-ғұрыптар мен дәстүрлі өмір салты туралы мазмұнды ақпарат беру болды.

Іс-шараға қатысушылар қазақ мәдениетінің ерекшелігімен танысып, ұлттық құндылықтардың маңызын тереңірек түсінді. Жиында ұлттық мәдениетті насихаттайтын видеоролик көрсетіліп, домбырамен орындалған қазақтың ұлттық күйлері қатысушылардың ерекше қызығушылығын тудырды. Сонымен қатар сұрақ-жауап сессиясы ұйымдастырылып, студенттер өз ой-пікірлерімен бөлісті.

Тәрбие сағатына қатысқан шетелдік студенттер қазақ халқының кеңпейілділігі мен қонақжайлығына

жоғары баға беріп, мұндай мәдени-танымдық шаралардың түрлі мәдениет өкілдері арасындағы достық пен өзара түсіністікті нығайтуға ықпал ететінін атап өтті.

Іс-шара соңында студенттер қазақ халқының қонақжайлығы мен ұлттық әдет-ғұрыптарын тәжірибеде көру мүмкіндігіне ие болды. Қатысушылар қазақтың дастархан мәдениеті, ыстық шай мен ұлттық тағамдар – бауырсақ, қымыз және құрт сияқты дәстүрлі тағамдар арқылы қонаққа деген құрмет пен мейірімділікті сезінді.

Мұндай тәжірибелік іс-шаралар шетелдік студенттер үшін Қазақстан мәдениетін терең түсінуге, сонымен қатар олардың қазақ халқының өмір салтына деген қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді.

Бақытгүл ІЛЕСОВА,
Ақпараттық жүйелер кафедрасы меңгерушісінің оқу-әдістемелік және тәрбие ісі жөніндегі орынбасары, аға оқытушы
Қуаныш ҚОБЛАНОВ,
куратор

Мақсат – жаңа буын зерттеушілерін қалыптастыру

Қазақстан Республикасы Президентінің жасанды интеллект пен цифрлық трансформацияны дамыту жөніндегі тапсырмалары аясында Физикалық химия, катализ және мұнайхимия кафедрасының ұйымдастыруымен «Білім беру саласындағы жасанды интеллект: мүмкіндіктері мен келешегі» тақырыбында халықаралық деңгейдегі қысқы мектеп өтті. Іс-шара гибридік форматта Алматы қаласындағы Аюсай шатқалында орналасқан TAU HUB коворкинг орталығында ұйымдастырылды.

Қысқы мектептің өтуіне Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, сондай-ақ халықаралық серіктес LUPIC жобасы аясындағы SeoulTech университеті (Корея Республикасы) қатысты. Сонымен қатар Өзбекстан және Қырғызстан университеттерінен онлайн форматта қосылған серіктестерді қоса алғанда, іс-шараға 50-ге жуық қатысушы жиналды.

Қысқы мектептің негізгі мақсаты – қатысушылардың пәнаралық зерттеу құзыреттерін дамыту, химия саласына деректер ғылымы мен жасанды интеллект құралдарын енгізу арқылы жаңа буын зерттеушілерін қалыптастыру, сондай-ақ университеттер арасындағы ғылыми-білім беру ынтымақтастығын нығайту болды.

Іс-шара бағдарламасы бірнеше мазмұнды бағыттарды қамтыды. Атап айтқанда: Data-Driven Science аясында химия мен экология саласындағы деректерді талдау және модельдеу, зерттеушілерге арналған AI/LLM құралдарын қолдану, үлкен деректер мен суперкомпьютерлік есептеулер мәдениеті, сондай-ақ химияны оқытудағы білім беру инновациялары мен кері байланыс мәдениетін жетілдіру мәселелері қарастырылды. Сонымен қатар Chemistry және AI бағытындағы бірлескен пилоттық жобалар мен зерттеу интен-

сивтеріне ерекше назар аударылды.

Қысқы мектептің модераторы Асхат Елтаев іс-шараны ашып, LUPIC жобасының мақсаты мен демеушілік қолдауы туралы таныстырды. Бірінші сессия «Химия және қоршаған ортадағы Data-Driven Science» тақырыбына арналды. Бұл сессияда SeoulTech университетінің профессоры Хи Джи Пак «SeoulTech-та робототехника және жасанды интеллект зерттеулері: бүгінгі бағыттар» тақырыбында баяндама жасады. Сондай-ақ профессор Нұрбол Аппазов «Химиялық технология мен экологиядағы Data-Driven Science парадигмасы» туралы сөз қозғап, Нұрлан Құлмырзаев «Қорқыт Ата университетінің ғылыми-зерттеу экожүйесіне жасанды интеллектті интеграциялау» жолдарын ұсынды. Ал Жанарыс Түбекбаев «Ғалымдарға арналған жасанды интеллект құралдарына» тоқталды.

Екінші сессия «Жасанды интеллект және озық дерек-

тер талдауы» тақырыбында өтті. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Жасанды интеллект және Big Data кафедрасының меңгерушісі, профессор Мәдина Мансұрова «Ірі тілдік модельдердің білім берудегі шешім қабылдауды қалай жеңілдететіні» туралы баяндады. «Astrophysics in Data Science» орталығының директоры, PhD Алдияр Агишев «Астрофизикалық есептерге арналған суперкомпьютерлік шешімдерге» тоқталды. Сонымен қатар кафедра оқытушысы Қанат Амантайұлы «Университеттік химияны оқытуда жасанды интеллект пен машиналық оқытуды қолданудың практикалық, педагогикалық қырларын көрсетті. Магистрант Рамазан Қажденбеков «Оқу және ғылыми-зерттеу үдерісіндегі жасанды интеллекттің рөлі» туралы баяндама жасады.

Қысқы мектептің үшінші сессиясы панельдік талқылау форматында өтіп, «Жасанды интеллект – химия, білім беру және пәнаралық зерттеулер болашағының катализаторы» тақырыбына арналды. Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетінің өкілдері – PhD Мейрам Атаманов «Химиядағы жасанды интеллект: болжаудан – автономды ашылымға дейін» және PhD Бағдара Мұқатай «Қазақстандық контекстегі кері байланыс мәдениеті: ЖИ қолдайтын кері байланысты интеграциялау» тақырыптарында мазмұнды баяндамалар жасады.

Іс-шара барысында қатысушылар білім беру саласындағы заманауи жасанды интеллект технологиялары, халықаралық тәжірибе мен үздік практикалар, сондай-ақ оқыту үдерісін цифрлық трансформациялау перспективалары жөнінде кеңінен пікір алды. Өзекті мәселелер бойынша терең әрі жан-жақты талқылаулар жүргізілді.

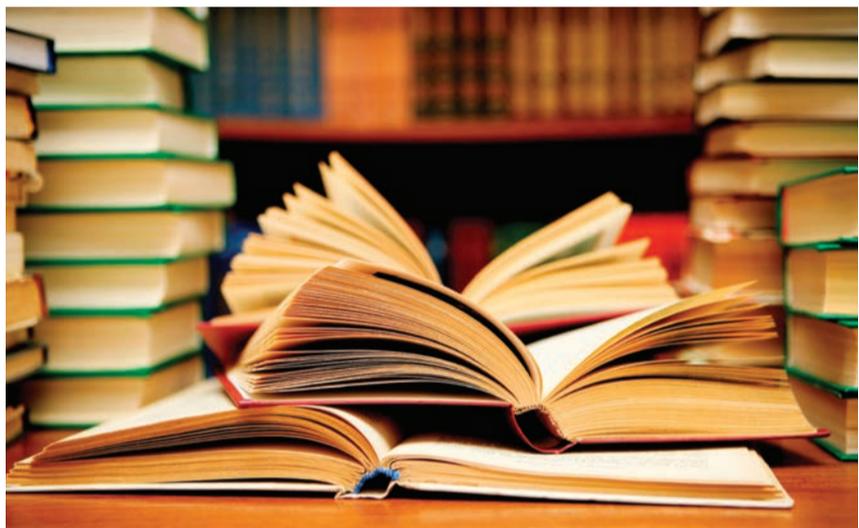

Факультет деканы Мөлдір Әкімжанқызы мен кафедра меңгерушісі Ермек Айғазыұлы халықаралық қысқы мектеп білім беру саласындағы цифрлық құзыреттерді дамытуға, инновациялық тәсілдерді енгізуге және академиялық ынтымақтастықты кеңейтуге бағытталған тиімді алаңға айналғанын және аталған іс-шара елімізде жасанды интеллект пен цифрлық технологияларды дамытуға басымдық берілген стратегиялық міндеттермен үндесіп, білім беру жүйесінің сапасын арттыруға және адами капиталды дамытуға елеулі үлес қосқанын айтып қорытындылады.

Гүлбану ЖАҚСЫЛЫҚОВА,
Физикалық химия, катализ және мұнайхимия кафедрасының доценті

Бүкіл әлем бойынша 12,4 миллионнан астам оқырманы бар Seoworld бизнес-басылымының сауалнамасына сәйкес, Қазақстан көп оқитын елдердің қатарына жатпайды. 2024 жылғы рейтингте біз 102 мемлекет арасында 95-орынға ие болдық, онда 6,5 млн адам сауалнамаға қатысқан. Ranking.kz талдау порталының деректері бойынша, бір жыл ішінде әрбір қазақстандық үш кітапты да оқи алмады: барлығы 2,77 кітап. Қазақстан Алжир мен Ирак арасында орналасқан, Алжирде тұрғындар жылына орта есеппен 2,83 кітап оқыды, Ирак та, Қазақстан да орта есеппен 2,77 кітап оқыды. Сонымен қатар Қазақстан көршілес Орталық Азия елдерінен де артта қалды. Олардың арасында Тәжікстан (4,01 кітап), одан кейін Қырғызстан (3,96 кітап) және Түрікменстан (3,18 кітап) көш бастады. Өзбекстан рейтингте болмады (ресми емес мәліметтер бойынша жылына 1 кітап, 30-жылдарға дейін 10 кітапқа жеткізу жоспарланған, осыған орай түрлі шаралар қарастырылған, тіпті кітап оқыған қылмыскерлердің жазасын жеңілдету сияқты).

Жылына қанша кітап оқисыз?

Ауғанстанда ең аз кітап оқылды (жылына орта есеппен әр тұрғынға 2,56 кітап), Бруней (2,59 кітап) мен Пәкістанның да көрсеткіші (2,66 кітап) бізден кейін екен. Ресей 2024 жылы әр тұрғынға шаққанда орташа есеппен оқылған 10 кітап арқылы үздік 10 оқырман еліне енді. Бұл көрсеткіш Қазақстанмен салыстырғанда төрт есе көп. Ең көп оқитын елдер АҚШ пен Үндістан болды: сәйкесінше 17 және 16 кітап. Одан кейін Ұлыбритания (15 кітап), Франция (14 кітап), Италия (13 кітап), Канада (12 кітап), Ресей, Австралия (10 кітап), Испания (9 кітап) және Нидерланды (8 кітап) болды.

Әрбір қазақстандық кітап оқуға жылына 65 сағат немесе аптасына 1 сағаттан астам уақыт жұмсаған. Салыстыру үшін: Тәжікстанда көрсеткіш жылына 89 сағатты, Қырғызстанда – 87 сағатты, Түрікменстанда – 74 сағатты құрады. Ауғанстан тұрғындары кітап оқуға тіптен аз уақыт жұмсады: тек 58 сағат, бұл Қазақстанға қарағанда жылына небәрі 7 сағатқа аз. Ең көп оқитын ел АҚШ-та – әр тұрғын орта есеппен жылына 357 сағат кітап оқуға жұмсады. Одан кейін Үндістан (352 сағат), Ұлыбритания (343 сағат), Франция (305 сағат) және Италия (278 сағат) келеді. Қазақстанмен көршілес Ресейде кітап оқуға жылына орта есеппен 223 сағат жұмсалды – бұл ҚР-ға қарағанда 3,4 есе ұзағырақ. Жалпы, әлемде халықтың 77 пайызы кітап оқуға қызығушылық танытады. Оның ішінде оқу бағдарламалары аясында кітап оқуды қажет ететін оқушылар мен студенттер бар. Олардың тек 9 пайызы электронды кітаптар мен аудиокітаптарды жақсы көреді. Барлық уақыттағы ең көп оқылатын кітаптар – Киелі кітап пен Құран. Барлық уақытта ең көп оқылатын кітаптар тізіміне «Гарри Пот-

тер» кітаптар сериясы, «Мао дәйексөзі» және «Сақиналар әміршісі» дәйексөздер жинағы кірді. Рейтингке сәйкес, Гарри Поттер сериясындағы жеті кітапты игеру үшін қазақстандыққа орташа 2,5 жыл қажет болады.

Қазақстанда да кейінгі жылдары кітап шығару, оны тарату шаралары қарастырыла бастады: мемлекеттік тапсырыс бойынша кітаптар шығаруды қолға алды. Оған мысал ретінде «100 кітап» жобасын айтуға болады.

Былай қарасаңыз, жылына 10 кітап оқу оңай сияқты көрінгенмен, оған жету үшін сіз бен бізге мемлекет те қанша жұмыс жасау керек екенін көз алдыңызға елестетіп көріңіз және бүгіннен бастап бір кітапты оқуды бастаңыз. Жас болсаңыз ақылыңызға ақыл қосылады, біліміңізге білім қосылады, қарт кісі болсаңыз ұмытшақтығыңыз азаяды, уақытыңыз мәнді өтеді.

Не істеу керек? Жылына ең болмаса 5-6 кітап оқуға жету үшін мемлекет, жеке азамат болып бір-қатар шараларды іске асыруымыз керек. Кітапханаларды қалпына келтіру және олардың кітап қорын молайту. Кітап шығаруды ынталандыру: өзекті көркем және басқа да әдебиеттерді қазақ тіліне аударып шығаруға қолдау көрсету. Кітап оқуды насихаттау: жаппай кітап фестивальдерін өткізу, кітап клубтарын құру, танымал тұлғаларды, блогерлерді кітап оқуды насихаттауға белсенді тарту. Ең бастысы, мектеп оқушыларында кітап оқу дәстүрін қалыптастыру: оқуға қызығушылық мектептен басталуы керек.

Тұрғара ТҮСЕЕВ,
Жылу физикасы және жылу техникасы кафедрасының қауымдастырылған профессоры

Женщины, сформировавшие науку и здравоохранение

Ровно месяц назад, 11 февраля мир отметил Международный день женщин в науке – дату, напоминающую о значительном, но долгие годы недооценённом вкладе женщин в развитие медицины. На протяжении веков им приходилось преодолевать запреты на образование, невозможность официальной врачебной практики и социальные стереотипы. Тем не менее именно женщины стояли у истоков клинической медицины, сестринского дела, профилактики и гуманистического подхода к пациенту.

Одной из первых, кто изменил систему, стала Элизабет Блэкуэлл — первая женщина, получившая медицинский диплом в США. Она не только стала практикующим врачом, но и открыла медицинскую школу для женщин, расширив доступ к профессии. Основательницей современного сестринского дела считается Флоренс Найтингейл. Её работа доказала прямую связь между санитарией, гигиеной и снижением смертности в госпиталях, что стало фундаментом общественного здравоохранения. Имя Марии Склодовской-Кюри навсегда вошло в историю науки: она ввела понятие радиоактивности, стала первой женщиной — лауреатом Нобелевской премии и заложила основы радиологии и лучевой терапии. В годы Первой мировой войны она организовала мобильные рентгенологические службы, спасшие тысячи жизней. Вирджиния Апгар разработала простую и гениаль-

ную шкалу оценки состояния новорождённых, которая используется во всём мире и значительно снизила младенческую смертность. Весомый вклад в молекулярную биологию внесла Розалинд Франклин, чьи рентгенографические исследования позволили раскрыть структуру ДНК. Гертруда Белл Элион стала соавтором препаратов против лейкемии, малярии, герпеса и ВИЧ-инфекции, изменив фармакологию XX века. Нетти Стивенс первой описала роль X- и Y-хромосом в определении пола. Особой страницей в истории остаётся Джеймс Барри она же Маргарет Энн Бакли — женщина-хирург, вынужденная работать под мужским именем в XIX веке, которая провела одно из первых успешных кесаревых сечений в Африке. О том, что на самом деле Джеймс был женщиной, узнали только после его смерти, когда готовили тело к погребению.

В истории Казахстана важ-

ное место занимает Умми-Гульсум Асфендиярова — первая казашка-дипломированный врач, внёсшая вклад в развитие акушерства и снижение материнской смертности. Значительный вклад в онкологию внесла Софья Шакировна Баймаканова — профессор, основатель отделения опухолей головы и шеи КазНИИОиР и школы онколорингологии. Казахстанский физиолог, доктор биологических наук, Базанова Наиля стала первой женщиной-академиком в Казахстане и Средней Азии. Наиля Уразгуловна стояла у истоков новой для Казахстана отрасли биологической науки — физиологии сельскохозяйственных животных.

Сегодня женщины активно развивают клиническую и научную медицину, руководят кафедрами и клиниками, публикуются в международных журналах и внедряют инновационные методы диагностики и лечения. Их профессионализм сочетается с высоким уровнем эмпатии и внимательности к пациенту, что напрямую влияет на приверженность лечению и качество медицинской помощи. Вклад женщин в науку и здравоохранение был и остаётся колоссальным. Без их открытий, мужества и настойчивости невозможно представить ни прошлое, ни настоящее, ни будущее медицины.

Виталий КАМХЕН,
PhD, доцент-исследователь кафедры политики и организации здравоохранения

А.БАЙКЕНЖЕЕВА,
докторант, врач-дерматовенеролог

школа экономики», позволили позиционировать проект как часть общероссийского и международного научного пространства. Адаптация передовых методик когнитивной лингвистики и инструментов искусственного интеллекта укрепляет имидж проекта как современной исследовательской инициативы, соответствующей актуальным мировым трендам.

Разработанная онлайн-платформа выполняет двойную функцию: с одной стороны, это рабочий инструмент для совместных исследований, с другой - визуальное воплощение философии проекта. Платформа демонстрирует технологическую состоятельность команды и создает имидж современной цифровой лаборатории, доступной для широкого круга участников. Имиджевая политика проекта «Коллаборативная среда школа-вуз» строится на принципах академической открытости, международной интеграции и технологической инновационности. Участие в крупных научных мероприятиях, публикация учебно-методических материалов и развитие цифровой инфраструктуры формируют устойчивый позитивный имидж проекта как лидера в области внедрения Digital Humanities в образовательную практику Казахстана.

Сауле БЕГАЛИЕВА,
д.пед.н., профессор-исследователь
Асель ЖУНИСБАЕВА,
PhD, преподаватель кафедры русской филологии и мировой литературы

13 марта в КазНУ им. аль-Фараби состоится международная научно-практическая конференция «Теоретико-методологические проблемы изучения тюркского мира» посвященная 80-летию доктора философских наук, профессора Сагади Байузаковича Булекбаева.

Слово о мудром философе

С.Б.Булекбаев по праву занимает особое место в истории казахской философской науки, тюркологии, логики и национального интеллектуального наследия. Хотя и нет его уже как 5 лет Сагади-ага среди нас, но юбилей и этот праздник достойны огромного внимания, ведь когда-то, 80 лет назад в регионе Жетысу, появился замечательный человек – гуманист, который помог до последних дней миру стать лучше, в котором соседствовали высокий профессионализм и высокая степень доброты к окружающим.

Наш Сагади-ага внёс неоценимый вклад в развитие философского образования в стране, он и другие талантливые ученые-философы как А.Кельбуганов, Б.Нуржанов, Б.Кулумбаев, К.Мухаметалиев и др. выпускники ФЭФ КазГУ 1973 года, ученики великого ученого XX-века профессора А.Х.Касымжанова. Он долгие годы работал на родном факультете КазНУ им. аль-Фараби, а также возглавлял ключевые научные центры и кафедры в КазУМОиМЯ имени Абылай хана, активно поддерживая молодых исследователей, открывая двери к новому научному мышлению. Его главная черта – постоянный творческий поиск и смелость выбора острейших философских и социальных проблем.

Профессор Булекбаев С.Б. посвятил всю свою жизнь науке и просвещению, его научные труды по социальной философии, тюркологии, теории международных отношений, методологии науки и историко-философскому анализу стали основой для целого поколения казахстанских учёных. Особое внимание он уделял вопросам национального самосознания, культуры, человеческой сущности в условиях трансформации и модернизации общества. Он является автором более 250 научных статей, опубликованных в различных странах мира, включая Чехию, Польшу, Германию, Россию, КНР, в государствах Центральной Азии.

В Сагади Байузаковиче, удивительным образом соединились дар ученого и организатора науки, он был человеком универсальных способностей, масштабности замыслов и умение найти подход к каждому человеку, следование высоким стандартам научного исследования и доброжелательность. Его блестящие способности ученого реализовались в педагогической и просветительской деятельности, он пользовался заслуженным авторитетом и безграничным уважением казахстанского и международного научного сообщества. Он известен рядом научных статей по развенчанию мифов о тюрках и их вкладе в мировую

культуру и цивилизацию, а его книга «Тюркский вклад в мировую культуру и цивилизацию» стал бестселлером еще при жизни и вызвал огромный резонанс в тюркском мире, была посвящена исследованию достижений тюркских народов в науке, технике, медицине и искусстве. Как философ и тюрколог, он внес значительный вклад в изучение тюркской истории и культуры, и его работы продолжают быть актуальными и сегодня.

Как утверждал профессор Булекбаев С.Б. «человеческий капитал – это не только экономика и техника, производство, а духовный, культурный интеллектуальный капитал». Человек может приспособиться почти к любым социальным, экономическим, культурным моделям, но ценой за это может быть снижение интеллектуальных и нравственных качеств личности. Отсюда наша задача – выявить, раскрыть, и использовать тающий в недрах огромный творческий созидательный капитал». Сегодня тема интеллектуального и личностного развития становится особенно актуальной, ведь мы живем в цифровую, очень оперативную эпоху, когда мир стремительно меняется. Общество ощущает потребность в людях с развитым критическим мышлением, способных созидать и мыслить в новом формате. Наша миссия, воспитать новое поколение нашей страны, людей, способных размышлять, инновационно мыслить, следовательно, прогрессировать.

Сегодня, чествуя 80-летие философа Сагади Булекбаева, мы склоняем головы в знак уважения и благодарности за его жизненный подвиг, научное наследие и пример беззаветного служения своему народу. Его имя – это не только часть истории нашей философии, но и духовный ориентир для грядущих поколений.

Зейнабил АЙДАРБЕКОВ,
д.ф.н., профессор кафедры философии

Лесхан АСКАР,
к.ф.н., доцент кафедры философии

Реализация научных проектов

В условиях цифровой трансформации гуманитарных наук проект AP23489121 «Коллаборативная среда «школа-вуз»: реализация научных проектов в рамках концепции Digital Humanities» формирует новый академический имидж, основанный на интеграции классических исследовательских традиций и современных цифровых технологий. Имиджевая политика проекта строится на трех ключевых направлениях: создание узнаваемого научного бренда, обеспечение международной видимости и формирование репутации инновационной образовательной модели.

ности в рамках концепции Digital Humanities» представлено как практическое руководство нового поколения, интегрирующее цифровые компетенции в гуманитарное образование. Публикация данных материалов способствует признанию проекта как авторитетного источника методологических разработок в области Digital Humanities в странах СНГ.

Ключевым событием в формировании международного имиджа проекта стало выступление на XVII международной научной конференции в Бургасе (Болгария), где была представлена модель «Третье пространство» (Third Space). Презентация вызвала интерес исследователей из Европы, Азии и Африки, что обеспечило проекту статус инновационной образовательной инициативы с глобальным потенциалом. Научные поездки в Москву и Санкт-Петербург, включая сотрудничество с НИУ «Высшая

Имидж проекта выстраивается через систему публичных коммуникаций и научных достижений. Разработка специализированных учебно-методических пособий стала важным элементом репутационного капитала. Пособие «Фылым неден басталады?» позиционируется как концептуальная основа для формирования исследовательской культуры, а издание «Основы научной проектной деятель-

International Student Round Table Highlights Global Dialogue on Good Health and Well-Being

On November 22, 2025, the Senior Lecturers of the Department of Foreign Languages at the Faculty of Philology successfully organized an international online student round table titled "Global Dialogue on Good Health and Well-Being." The event was conducted entirely in English and aligned with the annual SDG action plan of the Department, contributing directly to the promotion of Sustainable Development Goal 3 – Good Health and Well-Being.

daily life? What can universities do to support students' well-being? This rigorous dialogue strengthened intercultural communication, enhanced students' research competencies and fostered their deeper understanding of global health priorities.

In conclusion, we can say by fostering open dialogue and in-

A student from far-away Africa

This academic year, I was very happy to have a student from Sudan in my English class. Her name is Reham Mohamed, and she is a very intelligent, hard-working and motivated student who enrolled at our university to study chemistry. I have always been interested in African culture, and Reham has become a small bridge that connects us with Africa. I asked her to give a presentation on her homeland, its people, traditions and customs. She was happy to do so, and we learned that the local name for Sudan means "the land of blacks", which is located in North east Africa sharing its borders with seven countries. The capital of Sudan is Khartoum. The official language is Arabic. Sudan is home to over 500 ethnic groups, the Arab population making up approximately 70% of the overall population. We listened to the songs, got acquainted with their cuisine and many other interesting facts. Reham showed us ancient Sudan pyramids that are older than the famed Egypt pyramids.

Further in this article I offer Reham's story about herself, her journey and impressions of Kazakhstan:

"I am a high school graduate, having completed my studies three years ago in Sudan. During this time, many significant events occurred, including starting my university studies in Sudan. Unfortunately, the war interrupted my education two years ago, which created a gap in my academic journey. Since high school, I have dreamed of studying abroad — not just for academics, but also for the experience of independence, responsibility, and personal growth.

To achieve this dream, I worked tirelessly. I dedicated months preparing for the IELTS exam, earning a score of 6.5, and applied to over 150 scholarships at universities across the world. I explored more than 2,000 university websites, carefully selecting programs that suited my goals. Through this hard work, I was accepted to multiple universities in America, Indonesia, India, and Kazakhstan. I ultimately chose Kazakhstan because of the high-ranking universities, the supportive scholarship programs, and the welcoming environment.

My first impression of Kazakhstan was amazing. Experiencing snow for the first time was a childhood dream come true, and I love the clean, advanced and organized environment here. The people are hospitable and friendly, which has made settling in easier, although the language barrier can be challenging at times. Having simple conversations with classmates or shop assistants can sometimes be difficult, and this has made me feel

a bit isolated at times. Despite this, my fellow students are supportive, and I am gradually adapting to this new environment.

At Al-Farabi University, I appreciate the advanced facilities and the overall quality of education. The professors are intelligent and highly knowledgeable. However, I was a bit surprised that some professors in the English program are not very proficient in English and often give detailed explanations in Russian. This sometimes makes me feel that my learning is not fully considered. Considering that I applied specifically for an English program at a prestigious university like Al-Farabi, this was unexpected. I believe that ensuring all professors in English programs are proficient in English would help every student fully benefit from the lectures.

Moving to Kazakhstan has been both a challenge and an opportunity. It has allowed me to grow academically, personally, and culturally. I have learned resilience, patience, and the importance of independence. I am grateful for this experience and excited for the opportunities that lie ahead".

A.A. MULDGALIYEVA,
Department of Foreign Languages

The round table assembled student participants from a number of higher education institutions representing Kazakhstan, Uzbekistan, and the United States. Among them were Al-Farabi Kazakh National University, Yesenov University, the Nukus Pedagogical Institute of Foreign Languages, the Karakalpakstan State University, the University of Utah (Salt Lake City, Utah, the USA), and the Texas College of Communication. The broad geographical representation contributed to the scholarly value of the discourse and emphasized the global relevance of the issues discussed. The round table served as a dynamic platform for young scholars to exchange ideas, share research insights,

and discuss one of the most pressing global challenges of our time – ensuring healthy lives and promoting well-being for all at all ages. Throughout the session, students explored a wide range of issues related to public health, women's health and well-being, healthy living for young people, climate and health, nutrition and food security as part of well-being, preventive care, mental well-being, lifestyle choices, healthcare accessibility, and global health disparities. At the end of the event, students led a discussion as well, expressing their ideas and opinions on three main questions: What are the main health challenges young people face today? How can we take care of our mental health in

ternational cooperation, the event not only strengthened academic collaboration but also empowered students to take an active role in supporting the global sustainable development agenda. The successful organization of this international academic event underscores the Department of Foreign Languages' commitment to advancing high-quality education, promoting research-informed discussions, and supporting the global sustainable development agenda within the university community.

G.A. KOITASOVA,
M.B. TLEYLINOVA,
Department of Foreign Languages

From Japan to Kazakhstan:

An International Student's Academic Experience

Al-Farabi Kazakh National University is one of the leading universities in Kazakhstan and Central Asia, known for its strong academic reputation and international connections. Each year, students from around the world choose KazNU to continue their studies and gain valuable cross-cultural experience. Among them is Nurdos Nurbek, a master's student who shared his international academic experience with students in one of my Foreign Language classes. Currently studying Finance, he has a solid academic background and international experience that shaped his growth.

During his undergraduate studies, Nurdos majored in Japanese and spent one year in Tokyo as an exchange student. He said that universities in Japan focus on independent learning and critical thinking, with teachers guiding students rather than just giving information. Group projects and class discussions helped him share his ideas in Japanese and work with classmates from different cultures.

Life in Japan also left a strong impression. One morning, a train

was late, and the staff gave passengers official slips to explain their delay to school or work. This showed Japan's focus on punctuality and responsibility, which helped him develop self-discipline and good habits.

In Kazakhstan, he found a different but valuable environment. At KazNU, classes are flexible, and students can ask ques-

tions and talk openly with teachers, which helped him feel more confident, especially in finance topics.

Adapting to new languages and cultures was not easy. In Japan, he had to adjust to a fully Japanese-speaking setting, while in Kazakhstan he studies in a multilingual environment using English and Russian. Nurdos said that studying in Japan taught him discipline and independence, while studying in Kazakhstan helped him become more flexible and confident, showing how studying abroad can widen perspectives and prepare students for future challenges.

Laura M. ALIYAROVA,
Department of Foreign Languages

Әйел-ғалымдар – зиялылықтың эталоны

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
**Әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті**

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университетінің
Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар
департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН,
Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

Газет 1994 жылдың 7 ақпанында Қазақстан Республикасының
Баспасөз және бұқаралық ақпарат министрлігінде тіркеліп, № 1242 куәлігі берілген

МЕКЕНЖАЙЫ:

• 050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71,
ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме.
Байланыс телефоны: 377-33-30,
ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.

• Электронды мекенжай:
kaznugazeta@gmail.com
• Газет редакцияның компьютер
орталығында теріліп, беттелді.
«Алматы-Болашақ» АҚ баспаханасында
басылды.

Кезекші редактор: Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Бағасы келісім бойынша.

Газетке жазылу индексі: 64787

Таралымы – 2000

Тапсырыс №498

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.